

ΤΕΧΝΕΣ & γράμματα
ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ

Έντερο, ίσως το πολυτιμότερο όργανο

Είναι «το μεγαλύτερο αισθητήριο εργαλείο του σώματος» και ωχριούν μπροστά του τα μάτια, τα αυτιά, η μύτη, το δέρμα!

Της ΜΑΡΙΑΣ ΤΟΠΑΛΗ

«Νταρμ-μιτ-Σαρμ» είναι μια όμορφη, σπριτόζικη ρίμα, που σημαίνει στα γερμανικά: έντερο με γοητεία. Σπριτόζα είναι αναμφίβολα (αν την κρίνουμε, μέσω YouTUBE, και από τις παραστατικές της επιδόσεις) η νεαρή Γερμανίδα γιατρός που είχε την ιδέα και την ικανότητα να εκλαϊκεύσει σε ένα εύπεπτο βιβλίο τις πιο πρόσφατες θεωρίες και επιγνώσεις σχετικά με τη φύση του εντέρου. Λιγότερο, ίσως, από όλους θα εκπλαγούν, με όσα θα διαβάσουν στο «Νταρμ-μιτ-Σαρμ», οι... πλατωνιστές.

Το βιβλίο της Γερμανίδας ιατρού Γιούλια Εντερς εκλαϊκεύει τις πιο πρόσφατες θεωρίες και επιγνώσεις.

Η ψυχή, μας λέει ο Πλάτων στον όμορφο μύθο του «Φαίδρου», είναι τριμερής: νους, συναίσθημα, πάθος. Αν αντιστοιχήσουμε, σύμφωνα με τον κοινό τόπο, τον νου στον εγκέφαλο, το συναίσθημα στην καρδιά και τον πάθο στην κοιλιά, θα έχουμε, μάλλον, αποδεχθεί ήδη και την πλατωνική υπόδειξη για το ποιος πρέπει να έχει το πάνω χέρι.

Ο Πλάτων πρότεινε, βέβαια, το δέον – γνώριζε, ωστόσο, καλά ότι οι πραγματικοί κυβερνήτες είναι τουλάχιστον τρεις. Η Εντερς έρχεται να ταρακουνάσει τη δεοντολογία

αυτής της επιδεξιμένης ιεραρχίας: Η ηγεμονία του εγκεφάλου σπκάνει συζήτηση. Το έντερο, μας εξηγεί, παραείναι πολύπλοκο και εξελιγμένο για να επιτελεί μονάχα τους ταπεινούς, γνωστούς σε όλους, ρόλους του.

Παραείναι «νευρικό» και παραείναι «πλούσιο» για κάτι τέτοιο. Στο κεφάλαιο «Ο εγκέφαλος και το έντερο», πληροφορούμαστε με έκπληξη τον «απίστευτο αριθμό νευρών» με τα οποία είναι εφοδιασμένο το έντερο – νεύρα, μάλιστα, «απίστευτα διαφορετικά από τα αντίστοιχα στο υπόλοιπο σώμα».

Η συσχέτιση ερεθισμένου εντέρου, στρες και κατάθλιψης ανήκει στα τμήματα του βιβλίου που θα προκαλέσουν πολλά επιφωνήματα έκπληξης στους αναγνώστες. Ωστε, λοιπόν, το έντερο είναι «το μεγαλύτερο αισθητήριο όργανο του σώματος» και «ωχριούν μπροστά του» τα μάτια, τα αυτιά, η μύτη και το δέρμα! Ωστε «το έντερο είναι ένα τεράστιο πλέγμα που διαισθάνεται την εσωτερική ζωή και τις λειτουργίες της σε υποσυνείδητο επίπεδο! Κι ίσως το επιφωνήμα μας ακουστεί μέχρι τη διπλανή πολυκατοικία διαβάζοντας ότι «το 95% της σεροτονίνης [αποκαλούμενης και ορμόνης της ευτυχίας] που παράγουμε δημιουργείται στα κύτταρα του εντέρου, όπου έχει την τεράστια συνένεση να επιτρέπει στα νεύρα να προκαλούν κίνηση των μυών, ενώ αποτελεί και σημαντικό παράγοντα αιμοστολής οργάνων».

Από εκεί και ύστερα, ο αναγνώστης θα παραδοθεί χωρίς πολλές

«Καταδότη» της δειλίας» αποκαλούν οι Ιάπωνες τα έντερα. Γι' αυτό και το σεπούκου (χαρακίρι) γίνεται σε αυτήν ακριβώς την περιοχή του σώματος.

αντιστάσεις στο τρίτο κεφάλαιο, όπου θα εξοικειωθεί με τον θαυμαστό βίο της εντερικής κλωρίδας. Η Γιούλια Εντερς, επικουρούμενη από την αδελφή της Τζιλ, που εικονογραφεί το βιβλίο, έχει το χάρισμα να εκλαϊκεύει και το προσόν να ξεοδεύει μιλόλικο κιούμμορ. Μικρόβια, βακτήρια, φλεγμονές, ασθένειες, αντιβιοτικά – λέξεις, με άλλα λόγια, και έννοιες που, εκ πρώτης όψεως, είναι δυσάρεστες και στρεσογόνες, μετατρέπονται με τη βοήθεια της πέννας της σε μια συναρπαστική ήπειρο υπό εξερεύνηση.

Ο ορθολογιστής ή ο συντηρητικός δεν έχουν τίποτε να φοβηθούν – η συγγραφέας δεν φλερτάρει ούτε με μεταφυσικές ούτε με φονταμενταλιστικά εναλλακτικές προσεγγίσεις. Παραμένει από

την αρχή μέχρι το τέλος γερά προσδεμένη στο άρμα της επιστήμης, προσπαθεί όμως να το παρακολουθήσει στις πιο πρόσφατες πτήσεις του και να εξάγει τα κατάλληλα συμπεράσματα. Η λέξη «επανάσταση» συνδέεται, άλλωστε, ιστορικά με πολλές και ανατρεπτικές επιστημονικές επαναστάσεις.

Ζυμομύκητες, νηματοσκώλικες, τοξοπλάσματα και ελικοβακτηρίδια τοποθετούνται σε ένα γνωστικό πλαίσιο φιλικό για τον χρήστη, συνδυάζονται με διατροφικές συνήθειες, συνθήκες υγιεινής και γενετικές προδιαγραφές και απομυθοποιούνται, κατά το δυνατόν.

Ίσως ο πραγματικός εχθρός αυτού του βιβλίου – αν πρέπει κάποιον να διαλέξουμε – είναι η αυταρχική ιατρική, η ιατρική της απρόσιτης αυθεντίας, που καμιά φορά μπορεί να κρύβει, ως μάσκα, το ακριβώς αντίθετό της: την έλλειψη γνώσης και ενημέρωσης. Ένας μικρότερος, λίγο αστειός «εχθρός» της Εντερς είναι το αγγλοσαξονικό αίσθημα υπεροχής που, αν διαβάσουμε υποψιασμένα, εκφράζεται στην «ξινόλα» που αποπνέει π.χ. η παρουσίαση του βιβλίου από τον «Γκάρντιαν». Κι αυτός, ωστόσο, το παραδέχεται: το βιβλίο της Γερμανίδουλας έτρεψε, κυριολεκτικά σχεδόν, την κόπρη σε χρυσό, αφού οι πωλήσεις του ήδη μετριοούνται σε εκατομμύρια αντίτυπα.

Το βιβλίο «Η κρυφή γοητεία του εντέρου» της Giulia Enders κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Πατάκη σε μετάφραση του Αντώνη Καλοκίρη.